

**ARBETSLIVS - OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 18/2014 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och till vissa lagar som har samband med den

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 december 2014 regeringens proposition med förslag till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och till vissa lagar som har samband med den (RP 277/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Tiina Muinonen och regeringsråd Mika Mänttari, social- och hälsovårdsministeriet
- äldre regeringssekreterare Seija Jalkanen, arbets- och näringsministeriet
- teamchef Kirsi Karvala, Arbetshälsoinstitutet

- arbetsmarknadsjurist Jouko Härmäläinen, Kommunala arbetsmarknadsverket
- chefsjurist Timo Koskinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist Inka Douglas, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- ansvarig jurist Jaana Meklin, Akava ry
- juridisk ombudsman Mikko Nyssölä, Finlands näringsliv rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland rf
- chefen för juridiska ärenden Kirsi Pohjolainen, Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Besvärnämnden för olycksfallsärenden
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Akava ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår en ny lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Upplägget av lag-

Allmänt

stiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar revideras i grunden.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser reformen vara både välkommen och nödvändig. Lagstiftningen blir tydligare när bestämmelserna om olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och rehabilitering ingår i en och samma lag. Det underlättar tillämpningen och ger en mer överskådlig bild av de försäkrades skyldigheter och rättigheter.

Utskottet har behandlat propositionen i fråga om sitt ansvarsområde och anser att den är angelägen och behövlig. Följaktligen tillstyrker utskottet lagförslagen, men med följande kommentarer.

Sjukdomsfall på grund av fuktskador på arbetsplatsen

Ohälsa på grund av mikrobiell exponering vid fuktskador förekommer allmänt i Finland både på arbetsplatser och i hemmen. På arbetsplatser kan besvär och sjukdomar hos de som exponeras för mikroberna i värsta fall betyda att de inte kan arbeta kvar. Nedsättning eller förlust av arbetsförmåga är då inte relaterad till själva arbetet utan har exempelvis samband med byggnaden där arbetet finns.

Det ingår i arbetsgivarens arbetarskyddsförpliktelser att värna om hälsa i arbetet. Vid yrkessjukdom har en arbetstagare rätt att få ersättning. Ersättningen är tänkt att ge arbetstagaren och de anhöriga trygghet inkomst vid arbetsoförmåga och dödsfall. Kriterierna för att få ersättning vid yrkessjukdom ingår i dag i yrkessjukdomslagen.

Sjukdomar till följd av mikrobiell exponering vid fuktskador diagnostiseras som yrkessjukdomar enligt samma regler som andra sjukdomar. Det är dock att svårt att diagnostisera sjukdomarna och att påvisa det orsakssamband som krävs för att få ersättning eftersom de medicinska kunskaperna på området och metoderna för att utreda de exakta sjukdomsalstrarna fortfarande är bristfälliga. En arbetstagare får inte ersättning bara med hänvisning till besvär på grund av exponering för mikrober vid fuktskada eftersom

det inte är en sjukdom som nämns i yrkessjukdomslagen.

Dessutom förekommer det problem med att få ersättning vid sjukdomar på grund av mikrober vid fuktskada. Till exempel den som har besvär på arbetsplatsen, men inte utanför arbetsplatsen, anses vara arbetsför med avseende på ersättningar vid arbetsoförmåga både från olycksfallsförsäkringen och från sjukförsäkringen eftersom personen är oförmögen att utföra sina tidigare arbetsuppgifter bara i arbetslokaler där han eller hon utsatts för mikrobiell exponering vid fuktskada. Det betyder att man kan gå helt och hållet miste om ersättning för inkomstbortfall efter det akuta sjukdomsstadiet.

Enligt uppgifter till utskottet var det aktuellt med en lag om stöd till byte av jobb vid fuktskador på arbetsplatsen när förslaget till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar utarbetades. Lagen skulle gälla när besvär till följd av mikrober vid fuktskador på arbetsplatsen förhindrar arbetet, men en yrkessjukdom inte kan påvisas medicinskt. Tanken var att införa en temporär lag på tre år för att ta reda på kostnadseffekterna och möjligheterna att omplacera drabbade arbetstagare i arbetslivet. Men man kunde inte enas om förslaget.

Utskottet framhåller att problemen med mikrobexponering vid fuktskador i och för sig är obestridliga och att de har stor inverkan på arbetstagarnas hälsa och återstående arbetsliv, trots att det inte går att utreda orsaken till besvären vattentätt. Det är angeläget att vi får större kompetens i att utreda och förebygga fukt- och mögelproblem, understryker utskottet. Det är en svår situation för personer som har besvär eller insjuknat på grund av fuktskador, eftersom de inte kan utföra sitt arbete i det hus där de exponeras och inte kan fortsätta arbeta på grund av arbetslokalerna. De lider inte direkt av en arbetsrelaterad sjukdom och har därför inte rätt att få ersättning.

Utskottet menar att läget är ohållbart sett ur ett arbetstagarperspektiv och ber social- och hälsovårdsutskottet ta ställning till om det kunde införas någon form av "omställningsskydd" för de som inte kan arbeta på grund av mikrobexponering.

ring vid fuktskador. Skyddet kunde innefatta inkomstmöjligheter och hjälp med att hitta ett nytt jobb eller omskola sig.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anför

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 4 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /saml
medl. Anna Kontula /vänst
Laila Koskela /cent
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd

Mikael Palola /saml
Terhi Peltokorpi /cent
Kristiina Salonen /sd
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /gröna
ers. Reijo Tossavainen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Propositionen innebär en reform av lagstiftningen om både olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Tanken är att den bättre ska tillgodose dagens krav och behov i ett arbetslivsperspektiv. Det är uppenbart att lagstiftningen behöver ses över eftersom den nuvarande lagstiftningen kom till strax efter kriget. Bestämmelserna har självfallet ändrats sedan dess, men tidigare ändringar har varit otillräckliga eftersom lagstiftningen är omfattande och inte har reviderats i grunden före den här reformen. Här gäller det att hålla i minnet att den kommande rehabiliteringslagen är tänkt att ha mer exakta och ingående bestämmelser för att den ska vara enklare att tolka och innehålla allt väsentligt.

Vår utskottsgrupp anser att den nya lagen innehåller många bra element, om man jämför med den gamla. En viktig förbättring är att handläggning av ersättningar och utredning för yrkesinriktad rehabilitering ska bli snabbare tack vare kortare handläggningstider för ersättningsprocesserna.

För det andra är det bra att systemet med försäkringsläkare ses över för att tillåta större insyn. Vi i Sannfinländarnas utskottsgrupp hoppas innerligt att den här delen av reformen inte bara blir tomt prat utan att det också kommer konkreta resultat. En bra sak är dessutom att propositionen inte försämrar villkoren för arbetstagarna. Därmed har de fortfarande rätt att få bra ersättning till exempel vid inkomstbortfall. Likaså ska de få god sjukvård vid bland annat olycksfall i arbetet och eller liknande olycksfall.

Vidare är det en förbättring för företagare att de nu ska kunna teckna frivillig försäkring.

Avslutningsvis vill vår utskottsgrupp trots allt lyfta fram den största nackdelen med propositionen. Denna nackdel gäller stödet när någon byter arbetsplats. Stödet ska gälla akuta situationer när fuktskador på arbetsplatsen och det anknyttande samlade syndromet gör att de anställda inte alls kan arbeta i lokalerna. Problemet är att parterna (trepartsgrupp) inte lyckades nå samförstånd om stödet när lagförslaget kom till. Vår utskottsgrupp anser det riktigt och minst sagt rimligt att arbetstagare kan få stöd vid byte av jobb, om de besvärar sig av mögelexponering men inte lider av en yrkessjukdom, och att det bör finnas någon form av stöd för att kunna byta jobb. Så är det tyvärr inte i dag, och som vi säger ovan är detta ett stort problem när vår grupp ska avgöra om vi kan godkänna lagförslaget. Frågan gäller i första hand fall och arbetstillfällen på mögelskadade skolor och sjukhus och andra liknande platser. Detta är en problematisk punkt i lagförslaget eftersom arbetstagarna riskerar att gå miste om inte bara stöd vid byte av arbetsplats utan också om sjukdagpenning eller andra sociala trygghetsförmåner. Följaktligen kan vår utskottsgrupp inte föreslå att lagen godkänns på den här punkten.

Avvikande mening

Vi anför

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 4 februari 2015

Jari Lindström /saf
Reijo Tossavainen /saf